

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCA, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ———— 20 coroane.

Pe jumătate de an ———— 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Preot.

— O scrisoare și un răspuns. —

Dragă pretine! Îmi scrii să trec la oraș, să aleg o altă „carieră civilă”, îmi scrii că sunt un nesocotit că mai stau și mă chinuesc aici la țară în mijlocul unui popor nerecunoscător și otrăvit de curente rele și slabe.

E adevărat ceea ce îmi scrii. Îmi dau și eu seama, că de fapt e mizer traiul meu în raport cu pregătirile mele. Îmi dau apoi seama, că din starea mizeră de aici aș putea scăpa și ieși pe sute de uși: mintea m'ar ajuta să devin într-o bună dimineață funcționar la oraș, profesor, ziarist, etc. Și totuși dragă cu groază mă gândesc la soluția ta. N'o pot asculta.

De 10 ani port lângă numele meu vorba „preot” și cu fiori mă gândesc la dimineața aceea, în care numele meu ar apărea fără această vorbă, să șterg cuvântul „preot” de lângă numele meu și să scriu altul în locu-i, hotărât e o soluție fericită pentru un traiu mai fericit — dar nu pentru suflet, căci pentru mine cuvântul „preot” însemnă un fior, un dar, o mărime, o răspundere și nu o carieră carea să poate lăsa și schimba oricând. E adevărat că sunt văduv — la 32 de ani — și numai vorba „preot” mă împedecă să mă căsătoresc, să fiu fericit iară. Însă pe mine mă ține ceva să rămân aici și mai departe chiar într'un cuib și o fericire spartă. Acel ceva e glasul Lui: „Celace iubește pe tată, mamă sau soție mai mult decât pe mine, nu poate fi învățacelul meu”... Eu, dragă, vreau să rămân cu această numire sfântă de „preot” și nu este suferință, nici mizerie, nici durere, putere sau amăgire în această lume, carea m'ar putea despărți de ea.

5 ani ai purtat și tu această numire și chemare. Acum te-ai mutat în cancelăriile Clujului. Mă mir și regret că ai părăsit ogorul lui Hristos. Dacă pe mine suferința și mizeria nu m'a putut scoate de aici — pe tine ce te a îndemnat să te duci?

Cu durere mă gândesc că de acum dragă... căile noastre să despart. Tu apuci spre „domnii mai mari”. Parcă te văd cu doamna de brațetă pe străzile Clujului, te văd la teatru, te văd sus la „resort” în birou cu „șeful” tău (parcă văd și turma jidanilor dela ușa cancelariei, cum intră și ies cu „afaceri”). Faci legături, cunoștințe, politică și ca mâne înc. pi a sui treptele avansărilor și eu...

eu rămân aici un umil popă dela țară. Când peste câțiva ani voi mai da pela Cluj, tu nu mă mai „recunoști”. Trecând cu mersul tău grăbit și elegant pe lângă mine și mersul meu greoiu și stângaciu dela țară, tu nu mă vei mai „observa”, (sau după ce voi trece te vei uita cu compătimire după mine).

Dar totuși eu sunt și rămân aici la țară mai mare ca tine și șeful tău. Țărani sfioși și curați să apropie de mine, îmi sărută mâna, căci eu sunt *păstor, părinte și tată* în sat și de aceasta îmi dau seamă sufletească.

E adevărat că poporul ni s'a stricat întrucâtva. Dar tocmai lucrul acesta este un strigăt, o chemare, și răspundere pastorală: să rămânem între oile noastre, să rămăduim pe cele infectate, să ferim pe cele sănătoase de otrava vremilor.

Nu este oare de osândit doftorul ce-și lasă bolnavii și fuge?

Și acum la dureroasa noastră despărțire încă o vorbă să te întreb: După 5 ani de păstorire nu simțești așa o sufletească muștrare pentru ceia ce i-ai lăsat?

Nu ți să „face milă” știind că păstorii tăi au rămas ca „oi ne având păstor”? (Marcu 6, 34). Nu te gândești că „după plecarea ta vor intra lupi grozavi între ei necruțând turma?” (Faptele apostolilor 20, 29). Nu te gândești la ziua judecării, când Domnul va cere „sângele lor”. (Ezechil 33, 6) și răspunderea noastră pentru oile noastre. Eu acolo voi fi în fruntea turmei mele să mi dau seamă despre ea și grija ei. Tu cu cine vei veni acolo? Cu turma jidanilor dela ușa biroului?

De cumva nu te-ai laicizat cu totul și mai cetești câte odată în Scripturi, deschide la epistolele lui Pavel II. Timoteiu 4, 10: „Iară Dema m'a părăsit fiindcă a iubit veacul de acum și a plecat la Tesalonic”... Așa că e multă durere și mâhnire în vorbele lui Pavel. În mijlocul ostenelelor pastorale un soț, un ostaș îl părăsise.

Dacă ștergi cuvântul „Tesalonic” și scrii deasupra „Cluj”, gândește-te oare nu te apasă cumva și pe tine vorbele și muștrarea lui Pavel? — În ceasurile libere gândește-te mereu la acest Dema și nu mai chema pe alții la Cluj, ci bagă de seamă nu cumva te chiamă pe tine răspunderea înapoi în via Domnului.

Cu drag al tău pretin

Iosif Trifa, preot.

Dotatia corpului didactic dela preparandia (școala normală) ort. română din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare din Nr. 21.)

Dar între salariul de 600 fl., cât aveau profesorii și între cel de 1000 fl. și bani pentru locuință, cât li-s'a stabilit prin regulamentul congresual și legea statului, era mare distanța, ce trebuia aplanată. Deci precum mai înainte nizuințele corpului profesoral se concentrau în a reclama salariul de 800 fl., cât li-s'a stabilit prin rezoluția preainaltă la înființarea preparandiei, acum țipta acestor nizuinți era a ajunge la beneficiile, ce le prescrie legea pentru profesorii dela preparandie¹⁾.

În 5/17 Aprilie 1874 înaintează rugare către Sinodul eparhial și cer să li-se reguleze salariile conform dispozițiilor legii și a regulamentului congresual, iar învățământul preparandial să fie complectat și corpul profesoral să fie întregit, precum dispune legea²⁾.

Sinodul eparhial însărcină Consistorul diecezan cu regularea chestiei,³⁾ iar acesta pe temeiul autorizării primite urcă lefiele, ca începere dela 1 Martie 1875, la 800 fl. ⁴⁾.

Această rezolvire a chestiei, stând departe de cea ce cereau și la care erau îndreptățiți profesorii pe temeiul legii, nu putea satisface așteptărilor și pretensiunilor lor juste. Prin noui rugări și dau espresiune nemulțămirii lor⁵⁾.

În urma acestor cereri și solicitări chestia regulării salariilor pentru profesorii dela preparandii se ținu la suprafață și formă obiect de pertractare și îngrijire și în sesiunea sinodală din anul 1876⁶⁾. Era însă o greutate la mijloc, ce împedeca și amâna rezolvirea grabnică a afacerii.

Fondurile, din cari se susținea preparandia erau comune cu dieceza Caransebeșului — până la anul 1884 — și așa epitropia acestor fonduri comune considera de unilaterală hotărârile Sinodului din Arad referitoare la susținerea preparandiei din Arad și îmbunătățirea salariilor profesorală și nu-le esecuta, dacă nu se învoia și Sinodul din Caransebeș⁷⁾. Prin înțelegere reciprocă se trecu însă și peste această greutate și formalitate, așa că Sinodul din 1877, — în urma unui proiect prezentat de deputatul Vasilie Pagubă — hotărî, ca profesorii dela teologie și preparandii să li-se dea un adaus anual de 10%, până când acest adaus dimpreună cu salariul actual de 800 fl. va face suma rotundă de 1000 fl. pentru profesori, iar pentru propunătorul de economie 500 fl. Se observă însă, că aceasta întregire nu se va putea lua în considerare la eventuala pensionare a respectivilor profesori. Pentru directorul ambelor institute, îmbinate acum într'un singur institut „pedagogico-clerical” se luă în buget un salariu de 1200 fl.⁸⁾.

Pe temeiul acestei hotărîri și prin întregirea succesivă profesorii ordinari și definitivi dela institutul pedagogic-teologic diecezan au ajuns, în anul 1878, la un salariu fundamental de 1000 fl., adecă la salariul prescriș de lege. Profesorilor începători, provisorii și suplenți li-se dădea un salariu mai mic, de regulă 900 fl., iar pentru cel de economie se stabili un salariu personal de

800 fl.⁹⁾. Propunătorilor de cântare și tipic, calligrafie și desen, igienă, muzică vocală și instrumentală și de gimnastică li-se dădeau onorare de 100-400 fl.

De sine urmează, că aceasta îmbunătățire, deși în raport cu trecutul nu tocmai îndepărtat, era considerabilă, putea mulțami numai pe un timp. Schimbarea referințelor de traiu reclamau nouă îngrijiri și ameliorări. Conducerea asemenea considerații Sinodul din 1884 în urma propunerii, ce-o făcu în chestie episcopul Ioan Mețianu „recunoaște în principiu necesitatea și eficacitatea introducerii așa numitului „quinquenariu“ în dotația corpului profesoral dela institutul nostru teologic-pedagogic, precum și crearea unui fond de pensiiune pe seama aceluiași. Din acest motiv Consistorul eparhial din Arad se avizează a elabora și prezenta viitorului Sinod un operat special, în cerele să facă propuneri cu privire la mărimea și condițiunile, după cari va avea să urmeze beneficiul quinquenariului și al pensionării.”¹⁰⁾

Nu era însă lucru ușor a afla și a crea mijloacele și resursele de lipsă pentru noua îmbunătățire și înființarea unui fond de pensiiune pentru profesori și familiile lor, într'un timp, când dieceza se lupta cu mari greutăți financiare și bugetul consistorial se încheia de regulă cu deficite¹¹⁾.

Din aceasta pricină chestia îmbunătățirii formă obiect de dezbateră abia în sesiunea sinodală din 1889. Sinodul stătea în fața alor 2 propuneri. Consistorul eparhial din Arad, în raportul¹²⁾ ce-l înaintă în chestie Sinodului¹³⁾, era de părerea, că pentru îmbunătățirea dotațiunii profesorilor să se introducă cvincvenaliile pe următoarele principii:

1. Salarul unui profesor ordinar, fie el provizor ori definitiv se începe cu suma de 900 fl. v. a.

2. Salarul profesorilor extraordinari, de atare se consideră profesorul de economie, de cant și cel de gimnastică, nu se fixează, ci se lasă la aprecierea Consistorului. Mărimea lor atârână dela împrejurarea, dacă cutare profesor extraordinar mai propune și alte obiecte de specialitatea sa.

3. Cvincvenaliile compet numai profesorilor ordinari și acestea tot la cinci ani, socotiți dela aplicarea respectivului profesor în post, se computa în câte 75 fl. v. a.

4. Pe baza acestor principii după ridicarea lor la conclud și din partea Sinodului se va procede și la regularea pensiiunii corpului didactic.

Comisiunea școlară a Sinodului și raportul ei, deputatul Teodor Ceantea, propunea:

1. Salarul unui profesor ordinar definitiv să fie 1200 fl. și 200 fl. bani de cvartir. 2. Ca și profesorul de muzică să fie decretat de profesor ordinar. 3. Ca cvincvenaliile să fie 100 fl., în loc de 75 fl.

Sinodul după o dezbateră mai îndelungată primi propunerea Consistorului, cu adausul că cvincvenaliile se stabilesc în 100 fl. „și că Consistorul până la proximal Sinod se cerce a afla mijloacele din care s'ar putea ameliora și mai mult salariile profesorală”¹⁴⁾.

Faptul, că sinodul eparhial îndrumă Consistorul a afla mijloacele, din cari s'ar putea și mai mult îmbunătăți salariile profesorală, arată, că prin introducerea cvincvenaliilor nu se satisfăcură așteptările și pretensiunile îndreptățite ale corpului profesoral.

Introducerea cvincvenaliilor era fără îndoială o ameliorare a situației, dar în schimbul acestui favor salariile fundamentale ale profesorilor ordinari se reduseră dela 1000 fl. la 900 fl.¹⁵⁾. Nu se rezolvă nici chestia banilor de cvartir, pe cari profesorii îi reclamau pe temelul regulamentului pentru organizarea învățământului confesional din anul 1870 și în vederea urcării tot mai simțitoare a chiriilor. Chiar și executarea hotărârii sinodale și punerea în curgere a cvincvenaliilor decretate întâmpină greutăți. Consistorul eparhial din Arad raportează sinodului, că pentru o nouă îmbunătățire n'a aflat resursele de lipsă.

În urma acestui raport chestia îmbunătățirii și a cvincvenaliilor provocă „discușiune mai îndelungată” și'n sesiunea sinodală din 1890. Sinodul decretă din nou susținerea nealterată a hotărârii luate cu privire la introducerea cvincvenaliilor și aviză pe cei interesați să-și valideze dreptul pe calea Consistorului, iar acesta să stăruie și mai departe la aflarea mijloacelor de îmbunătățire a salariilor și să presinte Sinodului un regulament pentru crearea unui fond de pen-

siune¹⁶⁾. Prin aceasta nouă hotărâre a sinodului eparhial chestia îmbunătățirii de salare, prin introducerea de cvincvenalii, primi o rezolvire definitivă¹⁷⁾, iar cu privire la crearea fondului de pensiiune se luă următoarele dispoziții:

Sinodul enunță principiul pensionării generale, adică: a tuturor funcționarilor bisericesti și pe temelul acestui principiu proiectul de statute, prezentat de Consistorul eparhial din Arad, îl primește de bază al dezbaterilor. Pentru a stabili însă definitiv statutele, operatul prezentat se redă Consistorului din Arad, ca să-l comunice Consistorului din Oradea-mare și tuturor protopopilor din dieceza pentru a-și face eventualele observări. Sinodul numește din sânul său o comisiune de 3 membri și persoanele deputaților Augustin Hamsea, Nicolae Zigre și Paul Rotariu, cu însărcinarea, ca pe baza materialului adunat să compună un statut întreg, pe care să-l prezinte Consistorului din Arad, care apoi îl va tipări și împărți deputaților și-l va înainta sinodului proximal spre dezbateră și stabilire definitivă¹⁸⁾.

Enunțând sinodul eparhial din 1893 prin aceasta hotărâre a principiul pensionării generale se ivi întrebarea, oare e mai consult, că dieceza să înființeze două fonduri de pensiiune separate, unul pentru preoțimea diecezană, prin prefacerea „fondului preoțesc”, înființat la anul 1877, în un fond de pensiiune preoțesc și altul pentru profesorii și funcționarii consistoriali, sau un singur fond pentru amândouă părțile? Întrebata fiind adunarea generală a fondului preoțesc își exprimă dorința de a se forma un fond de pensiiune pentru preoțime și familiile lor separat de cel al profesorilor și funcționarilor¹⁹⁾.

Dezbătându-se chestia și sesiunea sinodală din 1895, deputatul Vincențiu Babeș propune înființarea unui singur fond. Majoritatea sinodului însă, după o dezbateră mai îndelungată primi contrapropunerea deputatului Dr. Nicolae Oncu și enunță, că pentru ajutorarea preoțimeii, a familiilor lor și a parohiilor sărace susține și mai departe fondul preoțesc, iar pentru pensionarea funcționarilor consistoriali și a profesorilor înființeze un alt fond de sine stătător²⁰⁾.

Astfel după ce se împliniră toate formalitățile, ce se iviră în jurul înființării fondului de pensiiune, sinodul eparhial în sesiunile sale din 1895 și 1896 rezolvă în merit afacerea și înființează *fondul de pensiiune al funcționarilor consistoriali și al profesorilor institutului pedagogic-teologic* votând și statutele lui²¹⁾.

Prin crearea acestui fond soartea profesorilor și a funcționarilor consistoriali și a familiilor lor se asigură și ușor. Se făcură îngrijirile, posibile, după împrejurări în puterile materiale ale diecezii, pentru asigurarea lor și a familiilor lor în cazuri de nenorociri și incapacitate de oficiu. Dar împrejurările de viață reclamau și regularea salariilor conform cerințelor timpului și a referințelor de traiu. Îndeosebi lipsa banilor de cvartir era adânc simțită în urma scumpirii din an în an a locuințelor. La rugarea ce-o adresară consistorului eparhial, în care cer ameliorarea dotațiunii prin acordarea de bani de cvartir li-se răspunse însă, că veniturile fondurilor diecezeane nu sunt în stare a acoperi nici măcar trebuințele bugetului. Profesorii sunt într'o categorie cu ceilalți funcționari și au dotație mai bună. Dacă li-s'ar da lor bani pentru locuință, ar trebui să li-se dea și funcționarilor. Mai mulți dintre profesori au apoi și venite laterale²²⁾. Fără rezultat remase și cererea corpului profesoral de a i-se da un adaus de scumpete în fața greutăților de traiu, ce se iviră în urma recoltei slabe din anul 1897²³⁾.

(Va urmă.)

¹⁾ Act. prep. Nr. 38, 59—1873. — ²⁾ Act. prep. Nr. 30—1874. — ³⁾ Concluzul sin. eparh. Nr. 10 și 205—1874. ⁴⁾ Actul consistorial din 22 Maiu 1875, Nr. 764. — ⁵⁾ Act. prep. Nr. 54—1875. — ⁶⁾ Concluzul sinodal Nr. 41—1876. ⁷⁾ Concluzele sinodale Nr. 19, 27—1877. — ⁸⁾ Concluzele sinodului eparhial Nr. 168, 174, 175 și 216—1877. — ⁹⁾ Concluzul sinodului eparh. Nr. 114, 193—1880. — ¹⁰⁾ Concluzele sinodului eparh. Nr. 35, 112—1884. — ¹¹⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 68—1885, Nr. 81—1886. — ¹²⁾ Nr. 2190—1888. — ¹³⁾ Concluzul sinodului eparh. Nr. 34—1889. ¹⁴⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 66—1889. — ¹⁵⁾ Concluzul sinodal Nr. 133—1891. — ¹⁶⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 134—1890. — ¹⁷⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 91—1891. — ¹⁸⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 85—1893. — ¹⁹⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 15 p. V. și 54—1895. ²⁰⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 57—1895. ²¹⁾ Concluzele sinodului eparhial Nr. 124 și 128—1895; Nr. 24e—1897. — ²²⁾ Actul consistorial din 9-21 Aprilie 1897, Nr. 1128. — ²³⁾ Actele institutului Nr. 119—1897, 8.

Vorbirea de deschidere a protopopului Mihaiu Lucața, ținută la adunarea secției Șiria a Asociațiunii „Andrei Șaguna”.

Onorată Adunare ordinară.

Iubiți în Hristos frați!

Suntem podgoreni și experința de ani îndelungați ne-a întărit în credința, că via care o muncim cu atâta drag, are o mulțime de dușmani. Cutez se afirm că via Domnului, care o muncim noi vierii lui Hristos, are și mai mulți dușmani. Dacă oamenii gânditori au căutat și aflat fel de fel de prezervative, ca se tâmpească dinții veninoși ai feluriților dușmani ai viei, oare noi, cari de după starea noastră socială încă trebuie se ne cugetăm mereu la întărirea și prosperarea viei noauă incredințată, atunci când o vedem atăcată de mulțimea dușmanilor să nu ne ținem de sfântă datorință a căuta tot posibilul, ca se zădărnici încercarea dușmanilor de a distruge sfânta noastră moștenire?

Ca se putem ajunge aceasta țintă trebuie se fim bine echipați cu arme contra acelor dușmani și întăriți pe peatra cea tare a credinței, care ne garantează puterea cea mare a bisericicii pe care „nici porțile iadului nu o vor birui”. Dar cel ce se înarmează numai atunci se simte în siguranță, dacă merge contra dușmanului, care din capul locului îl știe mai slab, iar când are a face cu un dușman feroce se aliază cu mai mulți, ca sunetul armelor lui se fie puternic și înpunător. Un cântec executat de o singură persoană, ori piesă muzicală de un singur instrument, fie cât de armonioasă, nici când nu va atinge nivelul unui cor respective a unei orchestre bine înstruite.

Vedeți dar Dilor și fraților de ce este lipsă de o organizare, de a stringere a rândurilor, de aceea ca societatea compusă din singuratici se fie mai înpunătoare, mai puternică și glasul ei se fie mai tenore, ca se poată fi auzit de dușmanul căruia îi va striga: întoarce-te din cale-Ți și nu îndrăzni a pune piedeci în calea activității mele căci de nu Te vei întoarce, vei fi zdrobit de puterea voinței noastre de a apăra vaza și prestigiul bisericii ce ni-a încredințat-o nouă cel mai puternic om Isus fiul lui Dumnezeu.

Ne-am organizat în asociație poate noi mai pe urmă, întrecuți de toate alte viețări, pentru că am văzut, că așa ca pân'aci nu vom mai putea conduce naia bisericii pe valurile isbite de viforul cel crâncen al acestei vieți la limanul cel liniștit. Am văzut că furnicele lucră în comun, că rândunelele și barzele părăsesc la vremea sa, în societate pământul nostru și tot așa revin, am văzut că albinele clădesc fagurul lor cel dulce cu puteri unite. Am văzut că diferitele clase sociale, dela cele mai înalte până la cele mai de rând se asociază, ca să se ajutore reciproc și așa bărbații nostri merituși ne-au chemat și pe noi modeștii lucrători în via Dlui la unire și ne-am unit, și acum n'avem se cerem alta decât ca cântecul unirii noastre se fie armonios. Lucrările noastre să se apropie cât mai mult de perfecțiune, de desăvârșire, căci și nouă ne sună cuvintele „fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este”. Se lucrăm deci cu toții din toate puterile, ca se creștem prestigiul bisericii, ai cărei reprezentanți suntem și în rugăciunile noastre, totdeauna se cerem sprigina atot puternic al providenței și binecuvântarea lui Dumnezeu asupra lucrărilor noastre.

Când în virtutea §-lui 25. al Reg. pentru organizarea despărțământelor ale Asociației, v'am învitat la prima adunare ordinară, iar frațiiile Voastre ați dat ascultare învătării mele, sunt vesel că Asociația noastră s'a pus în mișcare și rog pe bunul Dumnezeu, ca se dea fiecărui membru al însoțirii noastre tăria ca se poată contribui de după puterile sale cât mai mult la productivitatea însoțirii noastre și când inplor binecuvântarea lui Dumnezeu asupra acestui început declar l-a adunare ordinară al despărțământului Șiria a Asociației „Andrei Șaguna” a clerului metropoliei noastre, de deschisă.

INFORMAȚIUNI.

Asociația la Oradea-mare.

Duminecă și Luni, în 3 și 4 Octombrie 1920, se va ține la Oradea-mare *adunarea generală* a Asociației pentru literatura română și cultura poporului român.

Membrii Asociației, cari doresc să participe la adunare și la festivitățile împreunate cu serbarea aceasta, precum și delegații societăților culturale și artistice, sânt rugați să-și anunțe participarea cât mai neîntârziat la adresa dlui **Ștefan Mărcuș**, șeful poliției în Oradea-mare.

Se prevede o numeroasă cercetare a serbării din orașul bihorean, unde Asociația se întrunește acum pentru întâia oară.

Reprezentanța fundației Agora Gall a ținut în 30 August v. ședință sub prezidiul I. P. S. S. Mitropolitului **Nicolae**, participând membrii: P. S. S. D. Episcopul Aradului **Ioan**, Dr. **Ilie Beu**, Dr. **Aurel Lazar** și Dr. **Lucian Borcia**. S'au luat dispozițiunile de lipsă pentru inactivarea fundației, conform dispozițiilor fericitului testator.

DI Emanuil Ungureanu, avocat în Timișoara, a renunțat la mandatul de membru al acestei Fundații. Și până la întregirea locului devenit astfel vacant prin congresul național bisericesc, comisia a acceptat ca membru pe dl **Dr. Eugen Pîso**, avocat în Sibiu.

Reprezentanța fundației Gozdu a ținut ședință în 31 August v. sub prezidiul I. P. S. D. Mitropolitului **Nicolae**, participând P. S. S. D. Episcopul Aradului **Ioan Papp**, nou alesul Episcop al Caransebeșului **Dr. Iosif Badescu**, dnii **Avram Berlogia**, Dr. **Nicolae Poynar**, **Antoniu Mocsonyi** de Foen, **Andrieu Bârseanu**, Dr. **Constantin Popazu** și notarul **Dr. Aurel Crăciunescu**.

S'au luat dispozițiunile de lipsă pentru asigurarea averii fundației aflătoare în Budapesta. În locul regretatului membru **Vasile Al-mășanu**, trecut la cele eterne, a fost ales dnul **Parteniu Cosma**, director de bancă în pensiune.

Bibliotecile distruse. Guvernul francez a făcut guvernului german o propunere de compensație cu privire la reinstalarea bibliotecilor franceze distruse propunând a-i preda biblioteca din Leipzig a cărților emise dela 1 August 1914. Iar Franța va renunța în schimb la reclădirea unor anumite biblioteci franceze distruse. După cum asigură reprezentantul lui „Berliner Tageblatt”, guvernul francez a fost condus de raționamentul că în urma războiului, bibliotecile franceze, nu vor putea obține, aproape 5 ani, cărțile germane din nou apărute.

Guvernul german a respins propunerea de compensație de oarece îndeplinirea acestei dorințe ar fi identică cu o vătămare ireparabilă, a bibliotecilor germane.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului din Arad.

În timpul din urmă în unele comune bisericești s'a pornit o goană formală în contra școalelor confesionale române nu atât din partea poporului, ci mai ales din partea unor intelectuali, cari susțin, că în România-mare școala confesională română nu mai are rost și că scăpându-se poporul de școala confesională, se va scăpa și de dările culturale.

Agitațiunile acestea, cari s-au introdus și în unele corporațiuni parohiale, duc numai la tulburarea referințelor interne din viața comunelor noastre bisericești, ci și la atacarea însuși dreptului bisericii asupra școlilor sale și chiar și la primejduirea averilor de natură culturală ale comunelor noastre bisericești.

Contrarii școalelor confesionale nu pot, ori nu vreau să înțeleagă, că biserica are nu numai dreptul, dar și datoria de a se îngriji de creșterea fiitorilor ei credincioși.

Dreptul acesta, de care s'a bucurat biserica sub regimul străin, nu poate fi contestat sub regimul român.

Sinodul nostru eparhial și Măritul congres național bisericesc au decis susținerea școalelor confesionale; prin urmare statificarea acestor școale nu mai poate fi discutată în corporațiunile parohiale, pentru că o corporațiune inferioară nu poate eluda hotărârile corporațiunilor superioare.

Prin agitațiunile pornite de jos contra școalelor confesionale nu se face statului român nici un serviciu bun, ci din contră se propagă în parohii disordinea, anarhia, ura, dușmănia și cearta între frați.

Deci pentru a pune capăt acestor curente distructive și pentru că cei ce s'au pus în serviciul bisericii nu pot se lucreze contra intereselor bisericii, — dispunem următoarele:

1. Câtă vreme Sinodul eparhial și Măritul congres rămân pe lângă hotărârea de a susține școalele confesionale, interzicem a se mai discuta în corporațiunile parohiale statificarea școalelor.

2. Cei ce nu se vor conforma acestui ordin, vor fi scoși din corporațiunile parohiale, ca și unii, cari prin atitudinea lor dușmănoasă s'au arătat nevrednici de onoarea și încrederea ce le-a dat-o biserica.

3. În special conducătorii oficiilor parohiale, prezenții comitetelor și sinoadelor parohiale, cari vor îndrăzni se pună la ordinea zilei în comitet și sinod statificarea școalelor, vor fi urmăriți pe cale disciplinară pentru desconziderarea ordinațiunilor în vigoare.

Arad, din șed. con. a sen. bis. ținută în 9/22 Sept. 1920.

Consistorul ort. român din Arad.

Concurse.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresc-cantorale dela școala primară gr.-or. rom. din **Bănești** pprezbiteratul Hălmagiului, să publică concurs cu termen de **30 zile** dela 1. publicarea acestuia în „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: În salariu fundamental dela comuna Bănești 290 cor. în bani și un intravilan de circa 1 jugher și jumătate arător, de după care dările publice va avea să solvească învățătorul; dela filia Cristești 144 cor. în bani. 2. Dela ambele comune de tot 10 stângeni de lemne focali pentru școală și învățător. 3. Spese de conferință inv. 30 cor. Pentru cantorat 30 cor. și stolele dela înmormântări mari 4 cor. iar dela cele mici, unde va fi pofțit 2 cor. Salariul învățătoresc a fost întregit cu ajutor de stat conform art. XVI. 1913 și întregire legilor, deacum se va cere dela Statul rom. Neîind cvartir de locuință să va îngriji alesul pe speșele sale.

Alesul învățător va fi îndatorat să conducă strana dreaptă în biserică, să instruiască școlarii în cântările bisericești și să-i conducă în biserică regulat și în lipsă de preot să catehizeze elevi.

Doritori de a ocupa acest post sunt pofțiți ca recursurile lor ajustate cu toate documentele prescise, să le înainteze în termenul de sus adresate comitetului par. di Bănești-Cristești pe calea oficiului pprezbiteratului Hălmagiu și sub durată concursului să se prezenteze în bisericile susamintite spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului par. din Bănești-Cristești ținută la 19 August 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Cornel Lazar** m. p. pprezbiter insp. școlar.

—□—

1—3

Conform ord. Ven. Cons. diecezan din Arad Nr. 1886/920 să escrie concurs de învățătoare la școala confesională ort. română din **Igrîș**, protopopiatul Banat-Comloș, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 1400 cor. garanțai de comuna bisericească și solviți în rate lunare anticipative din cassa cultului școlar. Întregirea de salariu se va cere dela stat, pentru care comuna bisericească nu garantează. 2. Cuartir în natură, care constă din 2 odăi padimentate, tindă, cămară și o grădina de legumi în estenziune de 400 st. □. De curățirea cuartirului pe din lăuntru se va îngriji învățătoarea; iar pe din afară comuna bisericească. 3. Pentru conferință și scrip-turistica 50—50 cor.

Dela recurențe să cere să alba cvalificațiunea prescisa de lege, având a conduce școala de toate zilele cu clasele dispuse de autoritățile școlare și cea de repetiție, Duminecă și în sârbători a conduce elevii săi la sf. biserică și a-i supraveghea.

Recurenți pot să fie și învățători, în caz că nu recurg învățătoare. În cazul, când postul sa-r îndeplini prin învățător, alesul va avea să poarte regulat și cantoratul în una din strănile din sf. biserică fără de alta renumerațiune. La înmormântări stolele îndatinate ca și ceialalți inv. din loc. Pricepătorii de a instrua și a conduce corul vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post, vor avea să-și înainteze rugărilor lor înzestrate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din Igrîș, în timpul legal of. protopopesc din B.-Comloș; iar până la espirarea concursului să se prezinte în sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Dr. Ștefan Cioroianu** adm. protopopesc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea alor două posturi învățătoresc din **Otlaca**, protopopiatul Chișineu, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu fiecare post sunt:

1. Salar dela parohia în bani gata 1200 cor. 2. Cvartir în edificiul școalei cu grădina corespunzătoare. 3. Stolele îndatinate dela mormântări și părăstase când va fi chemat. 4. Taxa anuală de conferință 50 cor. 5. Scripturistica 50 cor. Întregirea la salariu după lege se va cere dela Stat.

Încălzitul și curățitul salei de învățământ precum și îngrijirea pe din afară a edificiului școlar cade în sarcina parohiei, iar îngrijirea internă a locuinței în sarcina învățătorului ales.

Alesii vor prevedea cantoratul în și afară de biserică, vor conduce școlarii la sfânta biserică și-i vor instrua în cântările bisericești și naționale.

Reflectanți pot fi și învățătoare diplomate.

Recursurile ajustate cu documentele necesari se vor nainta oficiului protopopesc în Chișineu, având recurenții a se prezenta în vre-o Dumineca ori sârbătoare în sf. biserică din Otlaca spre a cânta și a se face cunoscuți alegătorilor.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Dr. Dimitrie Barbu**, protopop.

—□—

1—3

Conform rezoluțiunei Vener. Consistor de sub Nr. 2194/920 pentru îndeplinirea parohiei din **Budinț**, devenită vacantă prin moartea fostului preot **Dimitrie Iancovicu** se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu parohia sunt:

1. Un intravilan parohial de 800□. 2. Una sesiune parohială de 30 jughere pământ arător. 3. Stolele legale. 4. Eventuala întregire dela stat, pentru care parohia nu garantează.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohiei și a catehiza în școala confesională din loc fără altă remunerațiune dela parohie.

Parohia e de clasa II. (două) deci dela reflectanți să cere asemenea cvalificațiune. Se admit însă și aspiranți de clasa III. (a treia) și vor fi candidați în cazul, dacă nu se va prezenta nici un reflectant de clasa II. (doua).

Concursele ajustate cu toate documentele necesare și cu atestat de serviciu se adresează Comitetului parohial din Budinț pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț, plasa Re-caș, județul Timiș.

Reflectanții pe lângă observarea § lui 33 din Regulamentul pentru parohii au a se prezenta în sf. biserică din Budinț într'o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cântare, oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Gherasim Sârbu**, protop.

—□—

1—3

Nr. 151—1920.

Pentru îndeplinirea următoarelor stațiuni învățătoresc confes. ort. din protopopiatul Béliului se publică concurs cu termen de **30 zile** dela publicarea primel.

1. *Călăcea*: Salar 600 cor.
2. *Căpâlna*: Salar 600 cor.
3. *Cărănd*: 232 cor. dela episcop, latin 54 cor. 5 jug. pământ, 12 șinice bucate, 8 orgii lemne.
4. *Chislaca*: 600 cor. în bani, 8 orgii lemne.
5. *Craiova*: 300 cor. 4 jug. pământ, 12 cub. bucate, 8 stângini lemne.
6. *Ciuntăhaz*: 600 cor. și 8 stângini lemne.
7. *Dumbrăvița* de Codru 600 cor. 8 stângini lemne.
8. *Olcea*: 240 cor. 16 cubule bucate, 6 jug. pământ și competița de pășunat, 5 orgii lemne.
9. *Șiad*: 600 cor. și lemne 4 stângini.
10. *Tăgădău*: 1000 cor.
11. *Tăutul negru*: 700 cor.
12. *Urvișul de Beiuș*: 600 cor.

Afară de Călăcea, Ciuntăhaz și Șiad sunt locuințe acomodate cu grădini de legume.

Aleșii învățătorii vor prevedea și cantoratul pentru stolele și prinoasele dela credincioși.

Beneficiile vor fi întregite dela stat.

Recurenții suplicele lor adresate Comitetului parohial le vor trimite la subscrișul în Girișul-negru (Feketegyörös), având până la alegere în cutare Duminecă a-se prezenta la sf. biserică din comuna la care reflectează spre a-și dovedi cunoștințele în tipic și cântare.

În conțelegere cu: *Petru Sârbu*, protopop.

—□— 1—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor de sub Nr. 2199/1920 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea ambelor parohii de clasa primă din **Comlăuș**, jud. Arad, protop. Șiria cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Câte una sesiune pământ extravilan în estenziunea lor de astăzi, împreună cu dreptul de pășune.

2. Câte patru cânepiști aparținătoare sesiunii.

3. Câte un intravilan parohial.

4. În retribuțiunea de bir și stole câte 420 Lei.

5. Alte venite accidentale și eventuala întregire dela stat, pe care însă comuna bisericască nu o garantează.

Preoții alegânzi vor suporta toate dările publice după întreg venitul beneficiale, vor împlini toate funcțiile, vor predica fiecare la rândul său și vor catehiza la toate școlile de pe teritoriul comunei bisericăști fără altă remunerațiune.

Fiind parohiile de clasa primă dela reflectanți se cere cvalificațiune prescrișă pentru atari parohii.

Recursele ajustate regulamentar și cu atestate de serviciu de până acum, eventual despre consimțământul Arhiepiscopului Diecezan, dacă ar fi din altă dieceză sunt a-se înainta în termenul concursual oficiului protopopesc rom. ort. din Șiria, adresate com. par. rom. ort. din Comlăuș și cu stricta observare a §. 33 din Regulamentul pentru parohii.

Concurenții vor avea a-se prezenta în sf. biserică din Comlăuș spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat în ședința extraordinară a com. par. rom. ort. din Comlăuș la 29 August 11 Septembrie 1920.

În conțelegere cu: *Mihail Lucața*, m. p. protopop.

—□— 1—3

Pentru ocuparea postului de învățător-cantor dela școala ort. română primară din **Miarlău**, se publică concurs cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele sunt:

1. Dela parohie bani gata 602 cor.

2. Locuință corăspunzătoare cu intravilan și supraedificătele de lipsă.

3. Intregirea dela Stat.

4. Stolele îndatinate.

Despre încălzitul și curățitul salei de învățământ se îngrijește parohia.

Alesul este obligat a prevedea strana în biserică, a instrua elevii în cântările bisericăști a-i conduce la sf. biserică și acolo a-i supraveghia.

Reflectanții vor avea a-și prezenta rugărilor ajustate cu documentele de lipsă la P. O. oficiu protopopesc al Orăzii-mari, având a se

prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică pentru a-și arăta capabilitatea în cântări și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrieu Horvath*, m. p. protopopul Orăzii-mari, inspector școlar.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor dela școala ort. română din **Satul-barb**, se publică concurs cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios diecezan.

Emolumentele sunt:

1. Pământ, parte arător, parte fânaț 12 jug. catastr.

2. Pășunat pentru 4 vite mari.

3. Dela fiecare nr. de casă câte 30 litre bucate (grâu. seară ori cucuruz) sau plătițe în bani.

4. De fiecare nr. de casă cu prunci de școală 1¹/₂ lei, fără prunci 1 leu.

5. Locuință corăspunzătoare cu supraedificate și grădină de legume.

6. Stolele îndatinate.

7. Intregirea dela Stat.

De încălzitul și curățitul salei de învățământ se va îngriji biserică.

Alesul va prevedea strana în și afară de biserică, instruând și școlarii în răspunsurile liturgice, pe cari îi va conduce regulat la sf. biserică și îi va supraveghia.

Reflectanții își vor prezenta rugărilor ajustate cu documentele originale la P. O. oficiu protopopesc al Orăzii-mari, având în termenul regulamentar, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică, pentru a se arăta poporului și a dovedi capabilitatea în cântări și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrieu Horvath* (ss.) protopopul Orăzii-mari, inspector școlar.

—□— 2—3

Se publică concurs pentru postul de învățător la școala confesională gr. or. română din **Varviz**, cu termen de **30 de zile** dela publicare pe lângă următoarele emolumente:

1. Dela tot nrul de casa 1 (una) măsura bucate.

2. 16 (sesesprezece) cară de lemne tari, din cari se va încălzi și sala de învățământ.

3. 8 (opt) jughere de pământ arător.

4. Locuința în natură.

5. Intregire dela Stat.

Recurenții sunt datori a-se prezenta până la termenul de alegere în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cant, și tipic, după ce își vor înainta rugărilor ajustate cu documentele originale la P. O. oficiu protopopesc din Oradea-mare.

Varviz, la 20 Iulie (2 Aug.) 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrieu Horvath* (ss.) protopopul Orăzii-mari, inspector școlar.

—□— 2—3

În conformitate cu rezoluțiunea Vener. Consistor ddo 26 August (8 Septem.) 1920 Nr. 2099/1920, pentru întregirea parohiei vacante din **Belinț**, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Uzufuctul sesiei parohiale folosită de răposatul preot Petru Căprar în estenziune de 30 jughere.

2. Stolele legale.

3. Eventuala întregire dela stat, pentru care parohia nu garantează.

Preotul ales va avea să platească toate dările publice și ecvivalentul după sesia, ce o beneficiază și este obligat a catehiza la școlile noastre din loc fără altă remunerațiune dela parohie.

Dela recurenți se pretinde cvalificațiune pentru parohii de clasa primă.

Reflectanții sunt poștiți, ca recoursele ajustate cu documentele prescrișe și cu atestat despre serviciul de până acum, adresate Comitetului parohial din Belinț, să le înainteze oficiului protopopesc din Belinț, județul Timiș, având până la termenul regulamentar a se prezenta în of. biserică din Belinț, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Concurenții din altă dieceză au să dovedească consimțământul Consistorului respective a Prea Sf. Sale

Domnului Episcop diecezan, că pot reflecta la această parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Gherasim Sârb*, protopresbiter.

—□— 2—3

Conform rezoluțiunii Veneratului Consistor de sub Nr. 2041/1920.

Pentru întregirea postului de paroh din comuna **Secaș**, devenit vacant prin strămutarea părintelui Mihaiu Nistor, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Beneficiul împreună cu acest post sunt:

1. Sesiunea parohială în estenziunea ei de astăzi, constătătoare din 30 jughere, parte arător parte fânaț.

2. Intravilanul parohial de 800 st. cvadrați.

3. Stolele legale.

4. Intregire (congrua) dela stat pe care parohia nu-o garantează.

Preotul ales are să supoarte toate dările după beneficiul său și este îndatorat a chatehiza la școala gr. or. rom. fără altă remunerațiune.

Parohia fiind de clasa III-a dela reflectanți se cere asemenea cvalificațiune.

Concursele ajustate cu documentele necesare și cu atestat despre eventualul serviciu prestat până acuma să se adreseze Comitetului parohial pe calea oficiului protopresbiterial din Belinț, județul Timiș.

Reflectanții pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, au a se prezenta în cutare Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în rituală și oratorie.

Înainte de prezentare concurenții vor dovedi protopresbiterului tractual, că posed cvalificațiunea recerută, iar cei din altă dieceză, că au înalta incuviințare a P. S. Sale D-lui Episcop diecezan de a putea reflecta la această parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Gherasim Sârb*, protopop.

—□— 3—3

Conform rezoluțiunii Veneratului Consistor de sub Nr. 2039/1920.

Pentru ocuparea postului de preot din comuna **Pădurani**, tractul Belințului, județul Caraș-Severin se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Sesiune pământ (30 jughere) parte arător (deal) parte fânațe.

2. Birul câte 25 chil, cucuruz în boambe dela fiecare familie.

3. Stola legală și congrua stabilită dela Stat, pentru care parohia nu garantează.

4. Casă parohială cu două chilii și culină, grajd pentru vite intravilan de 800 grădină și 800 extravilan pământ arătoriu.

Parohia fiind de clasa doua dela reflectanți se cere a-și instrua petițiile lor conform Regulamentului adresându-le Comitetului parohial din Pădurani și a le trimite Prea Onoratului oficiu protopopesc în Belinț având a se prezenta în sf. biserică din Pădurani, spre a se arăta poporului.

Alesul va fi obligat a chatehiza elevii școlii locale și va suporta dările regești după beneficiile dela parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Gherasim Sârb*, protopop.

—□— 3—3

Duplicate.

Dimitrie Codrean născ. 17 Martie 1895 în com. Șiclău, jud. Arad, pierzându-și diploma de învățător eliberată cu data de 9/22 Martie 1915 Nrul 2 P. M. i-s-a extradat la 13 Sept. a. c. sub Nrul 61 P. 1920-21 duplicat prin ce originalul se declară de anulat.

Gheorghe Popa născut în 17/30 Iulie 1904 în com. Cheșa, jud. Bihor, pierzându-și testimoniul din clasa I. a școlii normale eliberat cu data de 7/25 Maiu 1920 Nrul 30 P. M. i-s-a extradat la 13 Sept. 1920 sub Nrul 39 P. 1920-21 duplicat, prin ce originalul se declară anulat.

Direcțiunea inst. ped. teol.
ort. rom. Arad.

Cenzurat: *Alexandru T. Stamatiad*.